

Oblast 28b

Popis trasy č. 28b Doprava bus, vlak a pěšky i na kole

Žaclěř → Bobr → Růžový palouček → Černá Voda → Královec

Pěkná výletová trasa osadami pod Rýchorským hřbetem. V Žaclěři kolem porcelánky na Bobr a dál na Černá Voda před ní však nesmíme minout odbočku na Růžový palouček odtud se vrátíme zpět a pokračujeme na Černou Vodu a Královec.

Vycházka nás zaujme zejména za pozdního jara a nebo na podzim.

Žaclěř	Okres Trutnov	PSC 542 01
výměra ha: 2182	obyvatel: 3613	německý název: Schatzlar
		Nadm. výška: 612
<p>Žaclěř leží na úpatí Žaclěřského hřbetu a je tak jedinou východní branou nejvyšších českých hor - Krkonoš. Vrchol Rýchor s Rýchorskou boudou a úžasně krásy Rýchorského pralesa jsou jedním z posledních míst v Krkonoších, kde naleznete klid a neporušenou panenskou přírodu.</p> <p>Farní kostel Nejsvětější Trojice, někdejší zámek. Loretánská kaple je z let 1750-60. Mariánský barokní sloup kaple sv. Anny v Prkenném Dole. Turistické prohlídky zrušeného hlubinného uhelného dolu. Městské muzeum s expozice hornictví a historii města.</p> <p>Panství patřilo v letech 1591-1622 slezskému panovnickému rodu Cetryell z Kariše. Jeho obyvatelé se tehdy hlásili k evangelickému vyznání. Vítězství Habsburků na Bílé hoře znamenalo zlom. Takřka polovině šlechtických rodin (680 obviněných, kteří stáli na straně protivníků) zabavil císař Ferdinand II. celkem 115 panství a statků v hodnotě 58 milionů kop grošů. Přes Žaclěř odešel 4. února 1628 J. A. Komenský. Žaclěřské panství vlastnila r. 1622 Marie Magdalena Trčková z Lípy. Když Adama Erdmana Trčku zavraždili v Chebu, připadl majetek jeho otci Janu Rudolfovi Trčkovi z Lípy. Po jeho smrti v r. 1634 bylo jmění zabaveno královskou komorou. Městečko se v té době nazývalo Berenstan. 1.3.1635 a 15. 7. 1636 se císařským výnosem ujali Panování nad statky Žaclěře a Žireč jezuité noviciátního domu u sv. Anny ve Vídni. Práva zde po přidělení panství jezuitům začal vykonávat pater superior "in residentia Schurtz et Schatzlari", vlastním jménem Josephus Wiplinger. V r. 1642 povolil císař Ferdinand III. tři výroční trhy. Na obyvatelstvo zdecimované válkou, nedostatkem potravin a nemocemi asi pěkný pohled nebyl. Švédové městečko v r. 1645 naposled vyrabovali a vypálili zámek. Přesto jezuité tehdy založili Urbář panství. Nově byly vyměřeny pozemky, ustanovena všechna práva majitelů panství. Dokončen byl r. 1647 (dnes je uložen ve státním oblastním archivu v Zámrsku). Urbář obsahuje soupis finančních poddanských platů, závazná práva, právo soudní a daňové. R. 1648 je podepsán vestfálský mír a končí třicetiletá válka. Jezuité mohou začít plně působit, ale r. 1651 se obyvatelé městečka, převážně evangelíci, proti nim vzeprou. Situace se postupně uklidňuje, reformy jdou však pomalu. R. 1677 dali tovaryši přestavět zchátralý dřevěný kostel na kamenný, r. 1690 zřídili pivovar. V té době již pracují v Prkenném Dole a Křenově papírny a v Bobru sklárna. Kolem r. 1700 bylo na Žaclěřsku v provozu deset vodních mlýnů. Dolovalo se černé uhlí. R. 1703 založili jezuité obec Rybníčky. Na začátku dvacátých let 18. století se rozhodli zbudovat na náměstí mariánský sloup. Práci svěřili Jiřímu Františku Pacákovi. Je zřejmé, že jezuité byli s kvalitou práce J. F. Pacáka spokojeni, neboť mu v r. 1732 zadali výzdobu hlavního oltáře a výzdobu vstupního portálu do kostela. V témže roce postavili jezuité blízko kostela a fary školu. Je zřejmé, že chtěli dostát svému poslání vyučovat. V roce 1750 obnovili a přestavěli zámek. 8. září 1735 dosadil pater superior do čela obce Antona Bocka. Městské radě bylo dáno na srozuměnou: Nesud'te podle vzhledu nýbrž podle práva." Na území panství zbylo z let 1635-1773 množství sakrálních, převážně kamenických prací, od náhrobních kamenů zasazených do zdí kostela nebo fary až po boží muka rozmístěná podél starých cest. V r. 1741 začíná období slezských válek. R. 1756 začíná období sedmileté války. Opět je zde nakvartýrované vojsko a na Žaclěřsku se bojuje a přicházejí nemoci. 2. července 1766 navštívil císař Josef II. Východní Čechy včetně Žaclěře, aby zhlédl škody způsobené válkou. Období působení jezuitů se chýlí ke konci. V době zrušení jezuitského řádu r. 1773 měli jezuité v českých zemích 32 sídel, na nichž žilo 1 071 členů řádu. Jezuité panovali v Žaclěři a okolí více než 130 let. Po jejich odchodu převzal panství studijní a náboženský fond v rámci c. k. státních statků. Kdyby do epochy jezuitů nezasáhly tři slezské války, snad by Žaclěřští poddaní vzpomínali na toto panování v dobrém, neboť z té doby pochází rčení "Pod biskupskou berlou se dobře žije".</p>		
rozhledna, výhled	Náprstník	
Žaclěř -květena Rýchor		
kříž kamenný	Rýchory_Bílýkříž01	N:50°39'35.38",E:15°53'43.254" nmv 76
Rýchory - Bílý kříž na cestě ze Žaclěře k Rýchorské boudě. Kamenný kříž s porculánovým korpusem, který má uražený nohy. Na středovém podstavci reliéf s postavou ženy. Pod ním kartuše s jménem Maria. Text zpredu již málo zřetelný. Vzadu renovirt 1934. V roce 2006 byly zahájeny restaurátorské práce.		
kříž kovový	Rýchory_Vízov01	N:50°40'11.083",E:15°52'23.236"
Vízovský podstavec křížku u Hubertusu zrestauroval a osadil novým křížkem Petr Beneš s kolegou.		
kříž kovový	Rýchory_Žaclěřskýkříž01	N:50°39'44.887",E:15°51'35.889"
Rýchory - Žaclěřský kříž z r.1804. Nechal jej vztyčit J.Polz ze Suchého Dolu z vděčnosti za vyhraný soudní spor, který se projednával až v Praze. Zrestaurován byl koncem 20st. Milanem Lukešem z Vrchlábí z prostředků rodáků.		
kříž kovový	Žaclěř_ČenáVoda01	
Černá Voda - kříž u cestníku na odbočce na Růžový palouček. Podstavec křížku stojí na mlýnském kamenu.		

podstavec

Žaclěř_ČenáVoda02

Černá Voda - podstavec křížku 150m vlevo od cestníku na odbočce k Růžovému paloučku. Na podstavci je vytesána otevřená kniha s textem: Gelobet sei Jesus Christus. Erichet zur Ehre Gottes von Franziska Kallner. Vzadu letopočet 1902.

---

socha kamenná

Žaclěř_ČenáVoda03

Černá Voda - socha sv.Anny. Ze silnice Žaclěř - Královec 50m pod odbočkou k dolu Jana Švermy odbočíme vlevo z hlavní silnice přes železniční trať a napojíme se na modrou turistickou značku. Po 200m u cestníku odbočíme levé k Růžovému paloučku, po 300m u domků vidíme sochu sv. Anny, kterou tady roku 1765 nechal postavit rychtář za to, že osada Černá Voda byla uchráněna od válečného utrpení. Z předu jsou iniciály onoho rychtáře J.G.F. Na zadní straně podstavce se dovíme celé jeho jméno.

---

kříž kovový

Žaclěř_ČenáVoda04

Černá Voda - litinový křížek. V rovném směru od cestníku na modré značce rovně asi po 300m vlevo je křížek s textem na podstavci: Gelobet sei Jesus Christus. Na spodním podstavci švabachem Gerner Vinger Schwarzerwasser No.37 im Jahre 1889.

---

svržený-spaldý obj.

Žaclěř_ČenáVoda05

Černá Voda - spaldý postavec křížku. Asi 100m od předešlého křížku leží vlevo mezi křovím podstavec čelní stranou vzhůru. Text: Gelobet sei Jesus Christus.

---

pomník-památník

Žaclěř_ČenáVoda06

Černá Voda - památník obětem války 1914-18. U prvního domku části osady Černá Voda památník. Mezi dvanácti uvedenými jmény jedno jméno české.

---

kříž kamenný

Žaclěř_ČenáVoda07

Černá Voda - kamenný kříž z novější doby. U prvního domku části osady je křížek, přední text má smytý.

---

pomník-památník

Žaclěř_ČenáVoda08

Černá Voda - Růžový palouček. Ze silnice Žaclěř - Královec 50m pod odbočkou k dolu Jana Švermy odbočíme vlevo z hlavní silnice přes železniční trať a napojíme se na modrou turistickou značku. Po 200 u cestníku odbočíme levé, po 300m u domků vidíme sochu sv. Anny. Odtud je to už jen pár kroků k Růžovému paloučku, ležícímu přímo na hranici s Polskem, kde je umístěn památník na dobu a především osobu učitele národů J.A.Komenského, který se v těchto místech r.1628 loučil s rodnou českou zemí na své cestě do polského Lešna, aby se už nikdy do Českého království nevrátil. Z pomníčku někdo odcizil pamětní měděnou desku, obnovenou z jiného materiálu. Zajímavostí tohoto místa je, že právě tudy vedla nejstarší stezka popisované oblasti, která pravděpodobně spojovala Prahu s Vratislaví. Již v r.1003 prý tudy vstupoval do Čech německý císař Jindřich II., r.1110 údajně touto stezkou prošel Boleslav Krivoústý, r.1424 tudy vedla spanilá jízda husitů do Slezska, za třicetileté války r.1634 tudy Švédové vpadli do Čech, 21.června 1866 si tady na hranicích předaly hlídky pruské a rakouské armády dokumenty o vyhlášení války.

---

pomník-památník

Žaclěř_ČenáVoda09

N:50°40'57.377",E:15°55'1.659"

Černá Voda - poblíž Růžového paloučku je nevelký památníček ve vrcholu zakončený malým kovovým křížkem, kerý nese cedulku s text: Unferen Toten und Opfen der Kriege von 1741 - 1778.

---

kostel

Žaclěř01

Žaclěř - kostel Nejsvětější Trojice.

Původní kostel byl celodřevěný. Po příchodu jezuitů v období rekatolizace byl r. 1677 položen základní kámen nového původně renesančního kostela, který postupně do r.1732 nabýval již dnešní barokní podoby. Plastická výzdoba oltářů z let 1739-60 je od J.Pacáka. Pravděpodobně je jeho dílem i střední portál zdobený mraky, anděly a Božím okem. Barokní obnova kostela i dalších objektů z této doby je zásluhou jezuitů žijících v někdejší zámku. Loretánská kaple přistavěná k jižní části kostela je z let 1750-60. V roce 1782 kostel Nejsvětější Trojice vyhořel. Požár zničil faru, školu a ještě dalších patnáct obytných domů. Stopy onoho požáru jsou patrné ještě na kostelních lavicích. Kostel byl opraven v letech 1794-95 do současné podoby. Kostelní věž po požáru již nebyla obnovena do původní podoby a až v roce 1818 byla dostavěna do současné podoby. Dříve byla nižší. V zimních bouřích 1881 a 1882 se kopule věže silně poškodila a hrozilo nebezpečí jejího zřícení. Oprava věže byla dokončena 21.9.1882 s pozlacením bání, do které byly vloženy pamětní listiny. V roce 1912 byl kostel nově zastřešen, avšak proti původní čistě stylové mansardové konstrukci již konstrukci ploši pokryté lepenkou. Krytina pozinkovaného falcovaného plechu je z 50.let min. století. Původní varhany z r. 1892 pocházely z dílny Johana Kaufmanna z Vídně. V r. 1902 byly pořízeny nové již pneumatické varhany z dílny bratří Riedlů z Jägerndorfu. Stroj obsahuje 22 vnějších registrů, 10 skupin, 2 manuály a pedál. V r.1930 byl k varhanám opatřen ventilátor. Zvon z r.1784 je zavěšen ve věži kostela na dřevěné konstrukci. Průměr zvonu 900mm výška 700mm. Zvon s reliéfním pruhem akantů a andílků. Na plášti je reliéf Piety v obdélném medailonu (240x160) a dvouřádkový nápis: NOS CUM PROLE DIA BENEDICAT VIRGO MARIA(1.řádek) FUSA ANNO 1784 MENSSE DIE 15.MAI J.CH.S.“ (2.řádek) Poslední vnitřní generální restaurace kostela z roku 2000 byla provedena za patera Jaroslava Štancla a kostelníka Františka Salwendera. Restaurací prošel veškerý mobiliář : hlavní oltář se sochami P.Marie Lurdské, sv. Josefa, sv. Jan Nepomuckého, kazatelna s plastikami, Boží hrob. Boční oltáře: Kalvárie, Všech svatých, sv. Anny, sv. Antonína, hlavní kříž.

---

socha kamenná Žaclěř02

Žaclěř - socha Božského srdce za kostelem.

---

přírod. a tech. zajímavosti Žaclěř03

Žaclěřské náměstí.

---

sloup kamenný Žaclěř04

Žaclěř - Mariánský sloup z roku 1725 se sochami jezuitských světců nechali postavit na Rýchorského náměstí místní jezuité tehdejší vlastníci města. Kult uctívání Panny Marie byl významným prvkem řádu jezuitů. Práci svěřili Jiřímu Františku Pacákovi ze St. Rokytníka. Sloup má trojúhelníkový půdorys. V jeho čele je zakladatel řádu sv. Ignác. Nad ním pak do dalších světových stran hledí sv. Dominik, sv. Jeroným v širáku a se lvem pod nohama a sv. Bernard. Trojboký obelisk je zakončen sochou Panny Marie s bohatě vyláčeným šatem. Vynikající barokní sochařská práce je dodnes dominantou Rýchorského náměstí.

---

sloup kamenný Žaclěř05 N:50°39'53.443",E:15°54'8.863"

Žaclěř - socha sv. Antonína Paduánského vyzdvížená na sloupu stojí cestou do Bobru kolem továrny Keramtech. Na podstavci reliéf planoucího srdce a iniciály IHS. Texty na sloupu: S Antoni ora pro nobis. A.M. Anno 1770 W.T. D31 mei. Ze zadu Opraveno 1993 nákladem Lothar Kammel. (Pan Kammel bydlel do roku 1946 než byl odsunut v domě proti pomníčku, nyní architektem).

---

kříž kovový Žaclěř06

Žaclěř - v místě označeném v mapě Na popravišti je nový hřbitov par metrů za ním litinový křížek. Na podstavci reliéf P. Marie a text: Aus dan Kbaren Liebe deß erwigern Limbe gerveiht. 1832.

---

boží muka Žaclěř07

Žaclěř - podstavec křížku před novým hřbitovem.

---

socha kamenná Žaclěř09

Žaclěř - socha sv. Floriána u silnice hned za náměstím. Podstavec s letopočtem 1876 a textem: Gott verschone mit der straeae des feuer ....dir für eitte des h. Florian. Gesttet von E.... Breuer.

---

zámek Žaclěř10

Žaclěř - zámek jehož předchůdcem byl raně gotický hrad, asi z roku 1300 jako královský. Za husitských válek byl oporou Slezanů v bojích s kališnickými vojsky. V roce 1523 hrad dobyla a pobořila zemská hotovost jako sídlo loupeživého pána. Porději obnovený hrad byl vypálen Švédy. Ke konečné obnově došlo až za jezuitů kolem roku 1700. Současný stav je z konce 19. století. Dlouhá léta byl nevyužitý a bez obnovy by se brzy proměnil ve zříceninu. Dnes je však již po rekonstrukci, z počátku 90.

---

socha kamenná Žaclěř11

Žaclěř - reliéf císaře Josefa II. Ve středu náměstí stojí jednoduchý pomníček z hrubě opracovaného kamene, který nese reliéf. Po mnoha letech se sem opět vrátil Josefa II.

Bobr Okres Trutnov PSC 542 01

německý název: Bober

Osada Bobr leží pod Rýchory 2km východně od Žaclěře. Nabízí klidné podhorské prostředí. Koncem 17.století zde fungovala sklárna. Po roce 1945 se stala zemědělský a rekreačně využívaným místem.

---

kříž kovový Bobr01 N:50°39'51.229",E:15°53'53.615"

Bobr - Litinový křížek cestou na Boberskou stráň. Bez letopočtu. Text Gelobst sei Jesus Christus.

---

relief-obraz-dom.výklenek Bobr02

Bobr - Na čp.58 soška P.Marie ve výklenku.

---

kříž kovový Bobr03 N:50°40'3.691",E:15°53'47.715"

Bobr - Litinový křížek ve špatném stavu stojí cestou do Bobru kolem továrny Keramtech u sochy sv.Antonína spodní cestou k čp 16. Na základové desce ze zadu AM.

Královec Okres Trutnov PSC 542 03

výměra ha: 995 obyvatel: 169 německý název: Königshan Nadm. výška: 579

Královec - pohraniční obec připomíná se 1289. Český název od r.1945 je volný překlad německého, který odkazuje na královské vlastnictví pomezního hvozdu. Rodiště sochaře Emila Schwantnera. Vraní hory s nejvyšším vrcholem Královecký Špičák 881 m n.m. Silniční hraniční přechod do Polska - Královec-Lubawka 530 m n.m..

---

přírod. a tech. zajímavosti Královec01

Stará výrobní hala v antickém slohu. V roce 2006 byla zbourána.

---

kostel	Královec02	
Královec - kostel Jana Nepomuckého vysvěcený 5.8. 1928. Zrestaurován byl v polovině devadesátých let.		
smírčí kříž	Královec03	N:50°40'35.9', E:15°58'11.3', X: 56 16
Královec - smírčí kříž u schodiště kostela. Kamenný kříž se silnou klínovou nohou, zhotovený ze světlého hrubozrného pískovce, který nepochází z blízkého okolí Královce. Na hlavě a ramenech je celkem pět vrypů. Obecní úřad kříž nechal v roce 2001 postavit u místního kostela. Chybou dělníků byl čelní stranou postaven ke zdi kostela. Nejstarší literatura kříž umísťuje naproti škole. Později byl nalezen mezi domy čp. 41 a 42. Odtud byl z důvodu stavební činnosti přesunut naproti hasičské zbrojnici. V říjnu 1999 byla ohlášena jeho ztráta. Později byl nalezen u domu čp. 5, kde ležel na zahradě do doby, než jej Obecní úřad umístil na současné stanoviště. Rozměry: 140 x 67 x 35 cm, nadm.výška: 523		
kříž kovový	Královec04	N:50°33'40.5', E:15°55'12.6'
Královec - křížek poblíž býv. zeměděl. podniku a u čp.42. U paty podstavce kříže text evangelisty Jana 3, 16-21. Jména již se z části rozpadla. Z buku jsou ornamenty s rostlinnými motivy Z čela ve středu podstavce nika s hlubokým reliéfem P. Marie. Nika je orámovaná probíjeným ornamentem rostlinných motivů. Pod vrcholovým ornamentálním kovovým křížkem zůstala již jen jedna soška ženy s korunkou mučednice a pláštěm nespíš sv. Barbora.		
kříž kamenný	Královec05	N:50°40'32.678", E:15°59'12.878"
Královec - středový hřbitovní kříž z bílého pískovce s reliéfem uložení Krista do hrobu. Je bez letopočtu. Z boku podpis. Křížek již nese drobné stopy zvětvování.		
socha kamenná	Královec06	
Královec - Jan Nepomucký 50m na přístupové cestě ke kostelu. Na podstavci německý textem modlitby. Památka restaurována r.1993. Do roku 1933 zde poblíž stávala kaple, která po výstavbě kostela byla zbourána.		
kříž kovový	Královec07	
Opravený křížek při silnici za otáčkou autobusů.		
pomník-památník	Královec08	N:50°40.742', E:15°58.508'
Královec - za vlakovým nádražím na otáčce autobusů při silnici bývalo soustředěno několik pomníčků ve špatném stavu i polámané nejmladší z r. 1807. Později zůstal jen pomníček r.1866 z čela a po stranách jsou reliéfy P.Marie, sv.Kateřiny a sv. Antonína. Vrcholový kovový křížek již chybí. Pískovec nesoucí německé texty je dosti narušen. U paty pomníčku je biblický text.		
podstavec	Královec09	N:50°41.207', E:15°58.861'
Královec - křížek 100m vlevo od celnice na samé hranici. Na spodním podstavci je vytesán květinový velký nápis IHS. Nad IHS je symbol Božího oka a dole jsou tři hřeby. Na pravém boku Erbaut Jahre 1853. Horní díl, ze kterého vyrůstá nový dřevěný křížek, je zdoben akanty. Do roku 2006 ležel pomníček ve zlomcích na zemi. Na druhé straně od celnice je v mapě další křížek u vodního pramene, avšak nic jsem s místním celníkem znalcem okolí nenalezl.		
pomník-památník	Královec10	N:50°40'33.03"; E:15°58'24.25"
Královec - památník obětem 1.světové války 1914 - 18. Zapsáno je 33 jmen. Z některých rodin 2 až 4 jména. Památníček nechala zhotovit obec r. 1921. Stojí při silnici 100m za železničním přejezdem.		
pomník-památník	Královec11	N:50°40.836', E:15°58.643'
Královec - posatacec již bez křížku. Ve vrcholu a po stranách je zdoben plastickými hlubokými reliéfy květů. Středový díl nese text přímělné modlitby vytesané drobným psacím písmem. U paty je text Errichtet um Ehre Gotes von Josef und Paulina Schubert im Jahre 1875.		
hřbitovní pomník	Královec12	
Královec - hřbitovní náhrobek familie Schubert z roku 1912. Dle textu rodina vlastnila hospodářství. Náhrobku dominuje socha P.M. královny, kterou představuje mladičká dívčina s dětskem. Náhrobek i s jeho dekorativními prvky nese stopy Muchovského vzoru.		
rozhledna, výhled	KrálovecLom01	
Vraní hory - lom na štěrkopísky.		
rozhledna, výhled	KrálovecŠpičák01	
Výhled z Královeckého Špičáku.		

kříž kamenný

KrálovecŠpičák02

Královec Špičák - na cestě z lomu na vrchol Špičáku označované v mapě jako křížová cesta asi po 200m dojdeme ke kamennému kříži. Je to jediná připomínka po křížové cestě. Na troud rozpadlé dřevěné desky zastavení cesty byly složeny v zahrádce u kříže. Krom jména sochaře J.Kühn Petzka, který působil mezi léty 1830 - 1890 na pomníčku se jiný text již nenachází. Na těle Krista co se dalo urazit je uražené.

---

rozhledna, výhled

KrálovecŠpičák03_1

Vraní hory - tvoří sedm vrcholů s nejvyšším Královeckým Špičákem 880,6m. Na vrchol Špičáku vede značená cesta pro pěší i cyklisty.

- - - *Konec sestavy* - - -